

VALIKÕPPEAINE KARJÄÄRIÕPETUS

Valikõppeaine kirjeldus

Karjääriõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) väärtustab õppimist elukestva protsessina;
- 2) arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamispädevusi;
- 3) analüüsib oma väärtusi, õpitulemusi ja senist töökogemust;
- 4) teadvustab oma huvisid, võimeid, ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriotsuste langetamist;
- 5) teadvustab oma infovajadusi, arendab info hankimise ning infootsingu pädevusi, analüüsib ja kasutab asjakohast informatsiooni oma karjääri kujundamisel;
- 6) on teadlik erinevatest tööturu üldistest suundumustest, töövaldkondadest, ametitest/ elukutsetest, töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest, haridus- ja koolitusvõimalustest, soorollide osatähtsuse vähenemisest muutuvast töömaailmast;
- 7) arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- 8) võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest, kavandab oma karjääri ja viib otsused ellu;
- 9) analüüsib oma kogemust uurijana ning teadvustab oma tugevaid külgi ja arenguvajadusi.

Valikõppeaine „Karjääriõpetus“ raames käsitletakse teemasid, mis kujundavad õpilases valmisolekut optimaalseks rakenduseks tööjõuturul ja elukestvaks õppeks, iseseisva otsustamisvõime arendamiseks, rahulolu ja eneseteostuse saavutamist isikliku karjääri kujundamisel. Karjääriõpetus aitab õpilasel luua enda jaoks tervikpildi teistes õppeainetes, kursustel ja erinevates elusituatsioonides omandatud teadmistest, oskustest ja kogemustest, mis on aluseks karjääriotsuste langetamisel. Karjääriõpetus toetab kõikide läbivate teemade taotlusi taotlusi. Õpilast suunatakse teadvustama oma huve, võimeid ja oskusi; reflekteerima enda väärtus- ja käitumispõhimõtteid; arendama oskusi ohu- ja kriisiolukordades õigesti käituda; arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostööoskusi ning teabega ümberkäimise oskusi, et kujundada valmisolek töömaailma sisenemiseks.

Valikõppeaine „Karjääriõpetus“ koosneb ühest kursusest mahuga 35 tundi.

Aine läbimise erisused, sh gruppide loomine

Karjääriõpetuse kursuse läbib õpilane sõltuvalt õpperühma moodustamise aastast kas 10., 11. või 12.klassis. Õpperühm moodustatakse kahe gümnaasiumiastme klassi õpilaste vabatahtliku valiku baasil iga kahe aasta möödudes.

Hindamine

Teadmiste ja oskuste hindamisel kasutatakse kirjeldavaid suulisi ja kirjalikke hinnanguid ning hindeid viiepallisüsteemis. 5-pallisüsteemis hindamisel kasutatakse positiivsete hinnete puhul lisaks märgisüsteemi „+“ ja „-“. Hinnatakse numbriliselt kõiki praktilisi ülesandeid (ülesannete teemad kirjeldatud ainekava õppesisu loetelus), mis on õpilasele kohustuslikud. Praktiliste ülesannete hindamise kriteeriumeid (mida, millal ja mille alusel hinnatakse) selgitatakse õpilasele kursuse ja teemade alguses. Lisaks hinnatakse kursuse vältel jooksvalt õpilase õpitulemusi sõnaliste hinnangutega. Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilasi

hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilase isikupära ja toetatakse individuaalset arengut.

Õppetöö korraldus

Auditoorne töö, paaris- ja rühmatööd, diskussioonid, arutelud, ettekanded/ 1-minuti loengud, praktilised ülesanded, eneseanalüüsiülesanded, testid, infootsingud IKT vahenditega, õppekäigud, külalisõpetajad/ Tagasi Kooli e-tunnid, töövarjutamine/ tudengivarjutamine, Töötukassa töötoad, karjääripäevadel osalemine.

Lõiming ja üldpädevuste kujundamine

Karjääriõpetuse õpitulemused ja nende saavutamiseks rakendatavad õppemeetodid toetavad teiste üldpädevuste (väärtus-, sotsiaalne-, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtluspädevus) saavutamist ning lõimingut erievate õppeainete ja läbivate teemadega. Mitmeid karjääri kujundamisega seotud mõisteid ja teemasid käsitletakse ka teistes õppeainetes, kuid sisu ja rõhuasetused on erinevad.

Karjääriõpetuse ainekava on tihedalt lõimitud keele- ja kirjanduse, võõrkeelte, ühiskonnaõpetuse, inimeseõpetuse, matemaatika, majandus- ja ettevõtlusõpetuse ning riigikaitse elementidega. Lõimingut toetab õppekeskkonna laiendamine väljaspoole klassiruumi- karjääripäevadel osalemine, õppekäigud, töövarjutamine, tudengivarjutamine.

Kultuuri- ja väärtuspädevus.

Eneseanalüüsiülesannete käigus, rühmatöodes, õppekäikudel teadvustab õpilane oma väärtushinnanguid ja arvestab nendega otsuste langetamisel. Rühmatööde ja praktiliste ülesannete käigus õpitakse hindama inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide ja eetika seisukohast.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus.

Rühmatööde käigus arendatakse õpilaste koostööoskust, arvamuse avaldamisoskust. Loov- ja analüüsülesannete kaudu kujundatakse oskust eetiliselt ja olusid arvestades suhelda nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Enesemääratluspädevus.

Iseseisvate analüüsiülesannete, karjääripäevade, õppekäikude, töövarjutamise, tudengivarjutamise ja külalistundide kaudu toetatakse õpilaste maailmapildi kujunemist ning isikliku õpitee/ karjääri kavandamist. Kujuneb oskus eristada iseenda seisukohast olulisi ja vajalikku infot, suutlikkus mõista ja hinnata adekvaatselt oma nõrku ja tugevaid külgi, arvestades oma võimeid ja võimalusi ning areneb oskus hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta.

Õpipädevus.

Arendatakse kuulamis-, lugemis- ja kirjutamisoskust, eri liiki tekstide koostamist ja mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, ennastjuhtiva õppija kujunemist. Karjääripäevade- ja nõustamise, õppekäikude, töö- ja tudengivarjutamise kaudu arendatakse oskust oma teadmisi, oskusi, võimeid, motivatsiooni ja enesekindlust analüüsida ning selle põhjal edasist õpiteed/ karjääri kavandada.

Suhtluspädevus.

Arendatakse oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise, kaaslaste kuulamise ja teiste seisukohtade aktsepteerimise oskust, oskust ennast esitleda ning suhtluspartnerit aktiivselt kuulata.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus.

Arendatakse oskust kasutada õppetöös uusi tehnoloogiaid loovalt ja uuendusmeelselt. Arendatakse graafikute lugemise ja analüüsimise oskust kasutades matemaatikale ja loodusteadustele omast keelt, sümboleid, meetodeid ja mudeleid ning suutlikkust teha tõendus põhiseid otsuseid erinevates eluvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus.

Õppekäigud, praktilised ülesanded, rühmatööd ja projektid soodustavad õpilaste omaalgatust, aktiivsust, kriitilist mõtlemist ning õpetavad reageerima loovalt ja paindlikult muutustele. Õpi- ja karjääriplaani koostamine, töö- ja tudengivarjutamise planeerimine õpetab seadma eesmärgi, koostama lühi- ja pikaajalisi plaane, neid tutvustama ning ellu viima.

Digipädevus.

Tööde esitamiseks ja esitlemiseks erinevate veebikeskkondade ja IKT vahendite kasutamine. Info otsimine, tekstide koostamine ja edastamine, tehisintellekti võimaluste kasutamine õpetab rakendama digitehnoloogiat ning hindama info asjakohasust ja usaldusväärsust.

Kursus 1- KARJÄÄRIÕPETUS (35 tundi)

TEEMA Eneseteadlikkuse arendamine

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) analüüsib enda isiksust ja kasutab eneseanalüüsi tulemusi oma elutee planeerimisel ja karjäärivalikute tegemisel;
- 2) analüüsib oma õpitulemusi, senist õpikogemust ning arenguvajadust seoses lähemate ja kaugemate karjääriesmärkidega;
- 3) väärtustab elukestvat õpet kui elustiili muutuvmas maailmas ja kavandab oma isikliku õpitee;
- 4) mõistab, kuidas positiivse enesehinnangu ja eneseusu säilitamise oskus mõjutab karjääri kujundamist.

Õppesisu

Teadlik ja eesmärgistatud eneseanalüüs. Eneseanalüüsi komponendid ja vahendid. Oma ressursside avastamine ja kasutamine.

Minapilt. Enesehinnang. Enda ning teiste väärtustamine. Soovid ja unistused.

Motivatsiooni mõjutavad tegurid. Õpioskused ja -motivatsioon. Tõhusad õpistrateegiad.

Tulemuslikult ja tõhus suhtlemine. Kohanemist mõjutavad ja soodustavad isikuomadused, hoiakud ja harjumused. Saavutused.

Oma tugevate külgede ja arenguvajaduste kaardistamine. Arenguuskumus.

Praktiline ülesanne: 1-minuti loengu esitamine tõhusa õpistrateegia teemal.

Praktiline ülesanne: testülesannete alusel eneseanalüüsi kokkuvõtte koostamine.

TEEMA Võimaluste analüüs

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) tunneb tööturu suundumusi, erinevaid töövaldkondi ja ameteid ning on teadlik võimalustest ja nõuetest tööturul;
- 2) mõtestab tööga seotud väärtuste ja hoiakute muutusi ühiskonnas ning seostab neid iseenda väärtuste ja valikutega;
- 3) mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning vajadust pidevaks enesearendamiseks;
- 4) otsib usaldusväärset infot õppimisvõimaluste ja -tingimuste kohta Eestis ja välismaal ning kasutab seda oma karjääri kujundamisel;
- 5) analüüsib asjakohase info põhjal karjäärivõimalusi ning oskab leida alternatiive õppimise ja töötamisega seotud valikute langetamiseks.

Õppesisu

Tööturg ja tööjõuturg. Sotsiaalsete, demograafiliste, tehnoloogiliste, tööstuslike arengusuundade mõju töömaailmale. Muutuv töökeskkond.

Nõudlus ja pakkumine tööturul. Tööandjate ootused töötajale. Tulevikutöökohad ja -oskused. Tööväärtused. Kutsekvalifikatsioonisüsteem. Ettevõtlus ühe karjäärivõimalusena. Sooline võrdõiguslikkus töösuhetes.

Töö ja tervise seosed.

Õppimisvõimalused peale gümnaasiumi. Õppetasemed, liigid ja vormid. Formaalne ja mitteformaalne õppimine.

Õppimisvõimalused ja tingimused välismaal.

Isikliku õpitee kavandamine. Karjääriinfo hankimine, analüüsimine, hindamine ja kasutamine.

Praktiline ülesanne: ettevõtete külastuste, külalistundide kirjaliku kokkuvõtte esitamine.

Praktiline ülesanne: karjääriinfo analüüsi kokkuvõtte koostamine ja esitlemine rühmatööna.

TEEMA Planeerimine ja otsustamine

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) mõistab oma isikliku karjääri tähendust, mõtestab karjääri kujundamist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi ning võtab vastutuse oma karjääri planeerimisel;
- 2) arvestab karjääri kujundamisel erinevate elurollide tasakaalus hoidmise olulisust ja teab võimalusi selle saavutamiseks;
- 3) koostab karjääriplaani oma eesmärkide saavutamiseks tuginedes oma seniste õpingute ja töökogemuste käigus kujunenud teadlikkusele iseendast ja oma valikuid mõjutavatest teguritest ning arvestades alternatiivsete valikuvõimalustega;
- 4) kasutab vajaduspõhiselt karjääriteenuseid.

Õppesisu

Karjääri kujundamine kui elukestev protsess. Karjääristsenaariumid. Edu ja ebaedu.

Karjääriotsuseid mõjutavad tegurid, isiklikud ressursid ja piirangud.

Väärtuste mõju valikutele. Elurollid.

Õppimise ja töötamise, töö ja eraelu ühitamine. Aja planeerimine.
Alternatiivide kaardistamine ja nendega arvestamine. Eesmärkide seadmine ja hindamine.
Otsustamine. Lühi- ja pikaajaline karjääriplaan. Karjääriteenused.
Praktiline ülesanne: isikliku karjääriplaani/ õpiplaani koostamine.

TEEMA Tegutsemine

Õpitulemused

Kursuse läbinud õpilane:

- 1) omab erinevaid õpi- ja töökogemusi ning analüüsib neid seostes oma eesmärkidega;
- 2) on teadlik oma õigustest ja kohustustest töötaja ja tööandjana;
- 3) teab ametitega seotud terviseriske ning on teadlik oma vastutusest enda ja teiste tervise hoidmisel;
- 4) oskab otsida tööd erinevatest allikatest;
- 5) saab aru kandideerimisprotsessi olemusest ja etappidest, oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetega ning koostada kandideerimiseks vajalikke dokumente;
- 6) oskab tulla toime tagasilöökidega isikliku karjääritee kujundamisel, täpsustada eesmärke ning leida alternatiivseid karjäärivõimalusi.

Õppesisu

Tööga tutvumise ja töökogemuse omandamise võimalusi. Alaealise töötamise piirangud.

Töötaja õigused ja kohustused. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Erinevad töötamise vormid, sh lühiajalised.

Töö otsimine. Infoallikad, nende hindamine. Tööpakkumised.

Kandideerimiseks valmistumine ja kandideerimine töö- või õppekohale. Kandideerimiseks vajalikud dokumendid.

Ebaedust õppimine. Alternatiivid. Eesmärkide ja karjääriplaani korrigeerimine.

Praktiline ülesanne: CV, motivatsioonikirja, kandideerimisavalduse koostamine.

Praktiline ülesanne: töövarjupäeval/ üliõpilasvarjuks osalemine, kokkuvõtte esitamine ettekandena.